

# Conversa amb el segle XX

**Q**uan l'historiador d'origen britànic Tony Judt (1948-2010) va saber que patia una incurable malaltia degenerativa (esclerosi lateral amiotròfica) es va afanyar a enllestir tot un plegat d'obres mitjançant les quals ens deixava una guia intel·lectual per encarar els problemes polítics, socials i fins i tot morals que sembla que han de decidir la pròxima meitat d'aquest segle XXI.

L'últim lliurament d'aquest seguit de llibres –*El món no se'n surt* i *El refugi de la memòria*, ambdós publicats a La Magrana, serien les dues primeres parts d'aquest testament– és aquest *Pensar el segle XX*, un sòlid, memorable, intel·ligent i també entenedor recorregut tant per la història del passat segle com per l'experiència vital i intel·lectual de Judt, un dels experts més reconeguts en història europea de la passada centúria i un dels intel·lectuals crítics més punyents de la corda socialdemòcrata de tot el món anglosaxó. Judt i el seu interlocutor (el brillantíssim historiador Timothy Snyder) emprenen un viatge singular, del qual en volen treure una lliçó tant per a ells com per als seus lectors, tot i saber que d'aquest viatge memorable Judt no podria tornar més que a través de les lliçons contingudes en els seus llibres. Aquest últim pren la forma d'aplec de converses, enregistrades i transcrites per Snyder durant gairebé dos anys, encara que Judt va tenir temps de revisar-les i matisar-les, a

més de fer la introducció biogràfica i intel·lectual de cada una de les seves parts. A partir d'un record de la seva vida privada –un nen jueu a Londres, fill d'immigrants russos i romanesos, entusiasmada amb Israel fins a l'esclat de la Guerra dels Sis Dies...– i de la seva trajectòria intel·lectual, Judt desgrana tot un seguit de temes, des del marxisme que va voler resseguir en les seves implicacions durant el primer terç del segle XX (tot i no tenir ni un pèl de comunista), fins al paper dels intel·lectuals davant de la responsabilitat de mantenir-se fermes davant de la llibertat i de la dignitat humanes, repassant així des del coqueteig amb l'estalinisme de l'esquerra francesa fins a la connivència d'alguns intel·lectuals occidentals amb la guerra de l'Iraq (un assumpte que Judt compara amb l'afer Dreyfuss, mossegant de passada cèlebres articulistes com Thomas Friedman o David Brooks).

La integritat, el rigor, la veritat i la justícia social són els valors que més queden de relleu en aquest intercanvi de raons, durant el quals ens queda clar que, per entendre a fons el segle XX, s'ha d'haver participat en les seves il·lusions més forassenyades, com ho va fer un dels mestres més reconeguts de Judt, Eric Hobsbawm, membre del partit comunista. Tant a Judt com a Snyder (més de vint anys més jove) els ha preocupat sempre la història de l'Europa de l'Est, la seva cultura sota la fèrula comunista i els moviments intel·lectuals llibertaris que van saber especular. Són aquests els que ara troba a faltar en les seves denúncies de la visió mercantilista que el dia d'avui –segons Judt– vertebrava la política interior i exterior dels estats, tot intentar demolir els fonaments intel·lectuals de l'època Reagan-Thatcher, els quals ens han allunyat del consens socialdemòcrata. Les seguretats pel que fa a la salut, el benestar, la feina i la jubilació han estat substituïts per un tempteig sense respostes entorn de la por, una por que és l'estat –l'administració pública– l'únic garant que pot donar-los un camí cap a les polítiques de cohesió i els projectes col·lectius.

Segons Judt, “no hi ha alternatives serioses” davant d'aquest repte. *Pensar el segle XX* ens ajuda a recordar com hem vingut fins aquí, i quins van ser els passos en fals que ara hauríem d'evitar si volem escapar dels nostres pitjors fantasmes. \*



**PENSAR EL SEGLE XX**  
Tony Judt

Traducció: Núria Parés  
Editorial: La Magrana (Barcelona)  
Pàgines: 448  
Preu: 26 euros

**Tony Judt** repassa la història del segle XX, com ara el coqueteig de l'esquerra francesa amb l'estalinisme  
VANO SHLAMOV / AFP

